

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
СК СМЯ 03-7.5/29-2024
ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
У ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»**

Затверджую
Начальник ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»
А.В. Опарін
«14» 09 2024 р.

СТАНДАРТ КОЛЕДЖУ

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»

СК СМЯ 03-7.5/29-2024

Схвалено на засіданні
Педагогічної ради коледжу
«30» серпня 2024 р.
Протокол № 1

Одеса
2024

Передмова

1 **РОЗРОБЛЕНО** робочою групою Ради з якості ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»

2 **ЗАТВЕРДЖЕНО** Рішенням Педагогічної ради коледжу
«30» серпня 2024 р. Протокол № 1

Начальник коледжу

 А.В. Опарін

3 **ВВОДИТЬСЯ В ДІЮ**

Наказом начальника ВСП «ФКМТ НУ «ОМА» від 17 вересня 2024 р. № 46
Дата введення 17 вересня 2024 р.

4 **ТЕРМІН ДІЇ** – до скасування або введення в дію нового **ПОЛОЖЕННЯ**

5 Періодична **ПЕРЕВІРКА** проводиться з інтервалом, що не перевищує 12 місяців

6 **ЗМІНИ ДО ПОЛОЖЕННЯ** розробляються при зміні вимог нормативних документів, на підставі яких воно було розроблено

7 **ПОГОДЖЕНО**

Заступник начальника
з навчальної роботи – уповноважений
з якості

підпис

Е.Ф. Малай
ініціали, прізвище

17.09 2024 р.

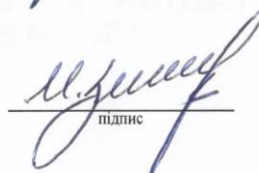
Заступник начальника
з навчально-виробничої роботи

підпис

В.П. Курганский
ініціали, прізвище

17.09 2024 р.

Заступник начальника з виховної
роботи

підпис

І.В. Іцкалев
ініціали, прізвище

17.09 2024 р.

8 **ВВЕДЕНО** ЗАМІСТЬ СК СМЯ 03-7.5/29-2021

ЗМІСТ

1	Загальні положення	4
2	Організація освітнього процесу	5
3	Інклюзивні та змішані групи	10
4	Фінансування інклюзивного навчання	10
5	Прикінцеві положення	10
	Лист реєстрації змін СК СМЯ 03-7.5/29-2024	
	Лист ознайомлення персоналу підрозділу з документом СК СМЯ 03-7.5/29-2024	

1 Загальні положення

1.1 Положення про організацію інклюзивного навчання (далі – Положення) у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж морського транспорту Національного університету «Одеська морська академія» (далі – ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»») регламентує організацію навчання здобувачів фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами, а також формування у ВСП «ФКМТ НУ «ОМА» інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними фахової передвищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2 Положення розроблене відповідно до Конституції України, Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII; Закону України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року № 2745-VIII, СК СМЯ 03-7.5/01-2024 «Положення про організацію освітнього процесу у ВСП ФКМТ НУ «ОМА», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 635, інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права інвалідів, Саламанської декларації, Індексу інклюзії та ін.

1.3. ВСП «ФКМТ НУ «ОМА» надає освітні послуги здобувачам фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами фахової передвищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального та майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів фахової передвищої освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

- **Інклюзія** – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів фахової передвищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів фахової передвищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в коледжі, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до курсантів (студентів) усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

- **Інклюзивне навчання** – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

- **Здобувач фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами** (далі – Здобувач) – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах фахової передвищої освіти і потребує додаткової постійної чи

тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на фахову передвищу освіту.

- *Інклюзивне освітнє середовище* – простір коледжу, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку Здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому Здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

- *Інклюзивна група* – академічна група, сформована з числа Здобувачів.

- *Змішана група* – академічна група, у якій Здобувачі навчаються з іншими здобувачами фахової передвищої освіти.

- *Супровід* – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для Здобувачів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу Здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами фахової передвищої освіти, але без надання переваг.

2 Організація освітнього процесу

2.1 Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в коледжі передбачає:

- створення інклюзивного освітнього середовища;
- застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;
- приведення території коледжу, будівель, споруд та приміщень у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі коли наявні будівлі, споруди та приміщення коледжу неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;

- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації освітнього процесу;

- забезпечення в разі необхідності розумного пристосування;

- застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами методів і способів спілкування, в тому числі української жестової мови, рельєфно-крапкового шрифту (шрифту Брайля) із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників;

- забезпечення доступності інформації в різних форматах (шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат та інші).

2.2 Інклюзивне освітнє середовище коледжу

Формування умов для здобуття Здобувачами якісної освіти в коледжі реалізується через:

- розвиток матеріально-технічної бази коледжу з урахуванням потреб здобувачів освіти;

- забезпечення здобувачів освіти належним супроводом на всіх етапах взає-

модії з коледжем;

- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;

- формування у спільноти коледжу недискримінаційного ставлення до здобувачів освіти.

2.3 Матеріально-технічна база коледжу

2.3.1 Для комфортного навчання в коледжі здобувачі освіти мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки, тощо.

2.3.2 Для забезпечення освітнього процесу здобувачів освіти може використовуватись платформа дистанційного навчання «ZOOM», що містить комплект навчальних матеріалів за освітніми компонентами освітньо-професійних програм.

2.3.3 Навчальні аудиторії коледжу обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами, зокрема системами підсилення звуку (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо).

Для здобувачів освіти із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору коледжу поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей коледжу та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого спорудження пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів, тощо.

2.3.4 У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень коледжу для потреб здобувачів освіти здійснюється їх розумне пристосування.

2.3.5 Для організації самостійної роботи здобувачів освіти бібліотекою коледжу надається доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін.

2.4 Організація супроводу здобувачів освіти

2.4.1 Супровід здобувачів освіти в коледжі реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію здобувачів освіти в курсантське середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.4.2 Супровід здобувачів освіти здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, медико-реабілітаційний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.4.3 Супровід розпочинається з моменту звернення здобувачів освіти до коледжу.

2.4.4 Технічний супровід полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження здобувачів освіти і забезпечувати їм доступ до якісної фахової передвищої освіти. Технічний супровід здійснюється відділеннями та цикловими комісіями, на освітньо-професійних програмах за якими навчаються здобувачі освіти, за консультативної підтримки соціально-психологічної служби, представників курсантського самоврядування, волонтерами з числа академічної спільноти коледжу.

2.4.5 Педагогічний супровід полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу здобувачів освіти у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід здобувачів освіти з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів.

Такий вид супроводу здійснюють відділення та циклові комісії, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для здобувачів освіти із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (українська жестова мова, шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат, аудіоформат та інші).

2.4.6 Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів освіти, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку, та передбачає:

- надання психологічної допомоги здобувачам освіти під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в коледжі.;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів фахової передвищої освіти, педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку здобувачів освіти, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;
- проектування і соціально-психологічну корекцію розвитку здобувачів освіти.

Психологічний супровід в межах своїх компетенцій здійснює соціально-психологічна служба.

2.4.7 Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації здобувачів освіти, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції здобувачів освіти, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя.

Соціальний супровід здійснюється в складі заступників начальника з навчальної та виховної роботи, курсантським самоврядуванням та залученими фахів-

цями, і передбачає:

- інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до здобувачів освіти у освітньому просторі коледжу;
- консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

2.4.8 Медико-реабілітаційний супровід полягає у комплексі заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я здобувачів освіти. Його складовими є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка. Медико-реабілітаційний супровід здійснюється фахівцями з фізичної реабілітації в Коледжі та у рамках взаємодії Коледжу з медичними закладами.

З метою створення належних умов для забезпечення психолого- та медико-реабілітаційного супроводу в Коледжі виділяються приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування.

2.4.9 Фізкультурно-спортивний супровід полягає у заохоченні здобувачів освіти до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану здобувачів освіти і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами циклової комісії фізичного виховання.

2.4.10 Професійна адаптація полягає у забезпеченні здобувачів освіти додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи у гуртках наукового, інженерного, соціо-гуманітарного спрямування, консультування з надання допомоги у працевлаштуванні. Цей супровід здійснюють випускова циклова комісія.

2.5 Група психолого-педагогічного супроводу

2.5.1 Для організації і контролю реалізації супроводу в коледжі створюється група психолого-педагогічного супроводу до складу якої залучаються працівники коледжу, представники адміністрації коледжу та фахівці за напрямками супроводу, зазначені у пункті 2.4.2.

2.5.2. Керівник і штатні працівники групи психолого-педагогічного супроводу призначаються та звільняються начальником коледжу.

2.5.3. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання: співпрацює із структурними підрозділами коледжу щодо:

- організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти;
- через відповідальних за психолого-педагогічний супровід на відділенні, які призначаються розпорядженням начальника коледжу з числа працівників відповідного підрозділу, надає представникам випускових циклових комісій консультативну підтримку щодо розробки індивідуального навчального плану здобувача освіти та методичну допомогу педагогічним працівникам коледжу щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти;
- проводить моніторинг виконання здобувачами освіти індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб

здобувачів освіти;

- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників коледжу, соціального працівника, волонтерів для роботи зі здобувачами освіти шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;

- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування толерантного ставлення до здобувачів освіти;

- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу здобувачів освіти;

- координує роботу заступників начальника з навчальної та виховної роботи, завідувачів відділеннями та керівників академічних груп з питань, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;

- забезпечує надання психологічної підтримки здобувачам освіти.

2.5.4. Керівник групи психолого-педагогічного супроводу безпосередньо підзвітний у своїй діяльності заступника начальника з виховної роботи коледжу та виконує такі функції:

- веде статистичний облік Здобувачів;

- організовує та забезпечує роботи групи психолого-педагогічного супроводу;

- розробляє стратегію взаємодії групи психолого-педагогічного супроводу зі здобувачами освіти та структурними підрозділами і координує таку взаємодію;

- організовує співпрацю групи психолого-педагогічного супроводу з волонтерами у контексті супроводу здобувачів освіти;

- забезпечує інформаційний супровід щодо організації занять та позааудиторної взаємодії зі здобувачами освіти;

- забезпечує надання співробітниками групи психолого-педагогічного супроводу консультативної підтримки представникам структурних підрозділів коледжу та волонтерам, що працюють зі здобувачами освіти;

- організовує заходи, спрямовані на формування у представників академічної спільноти коледжу недискримінаційного і толерантного ставлення до здобувачів освіти;

- організовує взаємодію коледжу з медичними закладами та закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

2.5.5 Індивідуальний навчальний план здобувачів освіти розробляється за його участю, згідно чинних вимог за консультування з групою психолого-педагогічного супроводу в коледжі. При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача освіти (за наявності).

2.5.6 Супровід здобувача освіти в коледжі можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

3 Інклюзивні та змішані групи

3.1 Здобувачі навчаються в коледжі переважно у змішаних групах.

3.2 Інклюзивна група може створюватися в коледжі в окремо обґрунтованих випадках на підставі письмових звернень здобувачів освіти або їхніх батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

3.3 Утворення інклюзивної групи в коледжі та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу начальника у встановленому порядку згідно нормативних вимог до граничної чисельності здобувачів фахової передвищої освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких Здобувачів, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

4 Фінансування інклюзивного навчання

4.1 Коледж надає освітні послуги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного та місцевого бюджету, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

5 Прикінцеві положення

5.1 Дане Положення розглядається і схвалюється Педагогічною радою ВСП «ФКМТ НУ «ОМА» та затверджується начальником коледжу.

5.2 Положення набуває чинності з наступного дня після введення його в дію наказом начальника коледжу, якщо інше не передбачається тим же наказом.

5.3 Зміни та доповнення до цього Положення розглядаються і ухвалюються Педагогічною радою коледжу та затверджуються начальником коледжу. У тому ж порядку Положення скасовується.

5.4 ВСП ФКМТ НУ «ОМА» забезпечує публічний доступ до тексту Положення через власний офіційний сайт.

**ЛИСТ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДРОЗДІЛУ З ДОКУМЕНТОМ
 СК СМЯ 03-7.5/29-2024**

ПІБ	Посада	Термін ознайомлення	Підпис	Дата ознайомлення (по факту)
Столішук О.В.	зав. ФМК	17.09.2024		17.09.2024
Куценко Л.Ю.	методист коледжу	17.09.2024		17.09.2024
Крупов І.В.	зав. СВВ	17.09.2024		17.09.2024
Артюх М.В.	зав. СМВ	17.09.2024		17.09.2024
Байков І.М.	зав. ЕМВ	17.09.2024		17.09.2024